

ŽAK PREVER

Drveće
—◆—
Peto godišnje doba

Prevod sa francuskog
Radivoje Konstantinović

Beograd
2020
DERETA

Biblioteka
ORFEJSKA ZAVEŠTANJA

Urednik
Zoran Bognar

Naslov originala
Jacques Prévert
ARBRES, Gallimard, 1976
LA CINQUIÈME SAISON,
Gallimard, 1984

Ce livre est publié grâce à l'aide à la
traduction du Centre National du Livre du
Ministère de la Culture de France

Ova knjiga je objavljena zahvaljujući pomoći
za prevod Nacionalnog centra za knjigu
Ministarstva kulture Francuske

Arbres © Éditions Gallimard, 1976
La Cinquième Saison © Éditions Gallimard, 1984
Copyright © ovog izdanja *Dereta*

Drveće

A r b r e s

DRVEĆE

◆
ARBRES

drveće

konji divlji i mudri
zelene grive
tihi u velikom galopu
njištite na vetru
spavate i sanjate
uspravni pred suncem

A crtač

lovac na sreću
ne čineći vam nikakvo zlo
prenosi vas na papir
i vi mu se prepuštate
čak mu i pomažete
uzorni i predusretljivi
modeli

između drveta i kore
putena boginja srži
sveže vode
i prolećnog soka
i letnjeg sna
podzemna kraljica
srećna drijada
peva svoju obnaženu pesmu

na istoj adresi nalaze se
život i smrt

vi i ja
drveće i Ribmon-Desenj
danas smo još živi
ali zubi testere velike pilane
škripe sve jače
i jače
Strugotina na travi
ostavlja mrlju
poput krvi

Ali
ne vrti se samo Zemlja
možda i druga nebeska tela
drugo drveće
druga stvorenja
I možda nesvesno
Žorž Ribmon-Desenj
u svojim crtežima
u neku ruku
njihov je tumač

NA ARGOU...

◆
EN ARGOT...

Na argou ljudi uši zovu lišcem
to pokazuje da oni osećaju da drveće poznaje
muziku
ali zeleni jezik drveća spada u mnogo starije
govore
Ko može znati šta drveće kaže kada o ljudima
govori

Drvo govori drveno
kao što dete govori dečje bezazleno

Kada se dete žene i čoveka
obraća drvetu
drveće odgovara
dete ga čuje
Kasnije dete
sa učiteljima i roditeljima
o arborikulturi govori
Više ne čuje glas drveća
više ne čuje njegovu pesmu što se na vetru ori

Ipak

ponekad neka devojčica
krikne od užasa
na skveru
od armiranog betona
sa neveselom travom
i zemljom uprljanom

Jesam li... oh... jesam li
od tuge što su me napustili
u pomoć zvala
ili od straha si me zaboravilo
drveće moje mladosti
moje istinske mladosti

U oazi uspomene
izvor je potekao jače
možda da me rasplače
Toliko sam bila srećna u gunguli
zelenoj gužvi šume
sa strahom da se ne izgubim
i da put naći ne umem

Ne zaboravite svoju malu prijateljicu
drveće moje šume.

NA AVENIJI
◆
DANS L'AVENUE

Na ornamentalnoj aveniji
    groblja
    nepotkupljivo se
    povija i njiše
poverenik za domaću obaveznu
protokolarnu melanholičnu tugu
    uvek zeleni
    čempres
    Nešto malo dalje
divlja vrba igra na reci
    u podnožju purpurne bukve
    sanja riđa drijada
Loši učenici crnog očaja
    iza leđa smrti
    tuga i bol
    vrlo brzo nestaju
a krokodil i vrba
smeju se do suza
koje im pozajmljuju ljudi

Kad čovek od pera kaže
da stavlja nešto na papir
i još jednom ponavlja
da će nabaciti neku ideju na hartiju
da će to učiniti iz glave
iz njegove korpe za ideje

A onda
kao crne mačke danas
i u proteklim vekovima
neka prede pre nego što
zaspi i sanja
ležeći na papiru

I neka oslušne
kako drveće ove šume
trepće lišćem
i priča o svom
plemenitom poreklu
Veliki svet
Veliko sunce
Veliki orao
Veliki golubarnik
Veliki Sveti Duh
i Pariska zvona
Veliki Isus i običan Isus
I jedan od njih dvojice dodaje

Ja potičem od Titusa Eukaliptusa
koji je isušivao močvare
imam braću koja su prognana u Pariz
nema ih mnogo
umiru od dosade
ali nastavljaju da žive
okružujući Kapelu okajanja
smrti Luja XVI

Jednog lepog dana su ih tu nasadili
kako se to kaže
i čekaju da taj spomenik
odluči da se sruši
ali onda kada oni budu želeli
mogu da čitaju do mile volje
zabave radi
vrlo lepe primerke
zlatne natpise
palate Truselije
na uglu Bulevara Osman
i Ulice Paskije

„Kruni Mira”

i

*Biljke cveće i sterilizovane
sadnice*

*Ukrasi i motivi
za venčanice
Venci i palme od aluminijuma*

*Cvetni ukrasi za žensku garderobu
Cveće krstovi venci i buketi
od celuloida*

Ali kad dođe proleće
njihovo lišće igra
za zaljubljene
na klupama zagrljene

Bukva
kaže jedan drugi
bukva je moj identitet

Biti drvo i nestati
i pojaviti se na drugom mestu
drugo biće
druga stvar
drugi predmeti
možda je to moja sudbina

i biću violina
u lošem orkestru
a gudalo
u istinitijoj muzici
peti točak na kočiji

u muzeju snova
deo neke karoserije
nekeg muzičkog instrumenta
drška nekog alata

I ko zna šta još
može biti
biti il' ne biti
daska na šaptačevoj kutiji

u Hamletovom pozorištu

*Putovanja semena
omogućuju nastanak drveća.
„Kineski baštovan”*

I deca drveća
šetaju se na Alizejskim Vetrovima
a njihove dadilje im pričaju
priče o Baucima
o vrlo zlim vilama
o ljudožderkama vegetarijankama
o krvavim drvosečama
o ćumurđijama veseljacima
Drvo i šuma
drvena građa
nesreće ugljenokopa
i pesme skela

Pesme šumokradica
drvo za barke
drvo za katarke
i koplje zastave
drvo od koga se prave
za mučenje sprave
od koga se vešala grade
i podižu estrade
drvo za prebijanje drvo za ubijanje
i krletke za ptice
drvo za ubice
da prave giljotinu
i drvo da se grade
gitare za serenade
ramovi za slike i prilike
ono drvo od koga se prave svirale
svirale od kojih se prave pesme
Drvo od drveta
                    poznavanja dobra i zla
koje takođe nazivaju drvetom prenošenja
loših misli

Hrpe
starog granja
Hokus pokus fikus

Iverje zelenog drveta
Ginjol zabranjenog voća
Bog izlazi iz kutije

na polici sa šalama i podvalama
za nedotupavne
za nedodirljive
za lovce na lovu

Ali eukaliptus menja koru
a zmija menja kožu

Tarabe

Utrine

Sadimo drvo Slobode

Ljudska bića

navaljuju gaze se tuku

razmenjuju ideje kao udarce

i menjaju novac

za bolje mesto

Budnost za budućnost

Oni koje prve obese

na drvo Slobode

imaće mermernu ploču

sa ugraviranim imenima

Ipak i ptice su

kao i ljudi

životinje zemaljske

i ne mogu bez drveća

U zelenoj halabuci sunca

narandže proviruju

na granama svoga drveta
Narandže
    neobjašnjive
    neobjašnjene
kao jaja
    neobjašnjiva
    neobjašnjena
kao vrtoglavica zaljubljenih
kao lepota bademovog drveta.

Drveće i životinje
ljudi i njihove sestre

imaju iste životne ožiljke

iste tetovaže
iste grafite
iste potkresače
iste estetske hirurge
iste biologe
isti manikiri
isti vivisektori
isti rasadničari
ali

Prijap je i dalje kralj vrtova
koji bdi nad zelenim rajem
dečijih ljubavi
koji bdi nad Paraduom

Župni dvor nije ništa izgubio
od svoje ljupkosti
ni vrt od svoga sjaja
U staklenoj bašti
neprestano kuca
ukradeno srce

Feljton drveća
romansa šuma
refren prognanih biljaka

U jednoj šumi
zalutao čovek
Jedan čovek našeg i istovremeno svog vremena
Taj čovek se smeši
zna da je grad sasvim blizu
i da se ne može izgubiti tek onako
vrti se ukруг
Ali vreme prolazi
Da vreme odlazi
a uskoro i osmeh
vrti se ukруг
Prostor je slepa ulica
u kojoj njegovo vreme zastareva
on pomalo strepi
pomalo od dosade zeva
Baš je glupo pomisli
ali sve više i više
boji se brine i strahuje

Je li to Medon Švarcvald Bondi
 Klisura ribmonska
 il' apremonska
 i zna
 da je to Klamarska šuma
 ali u njegovom sećanju
 njegovoj uobrazilji ima nešto
 nešto što zavija kao pred smrt
 i grudi mu steže
 on se uzalud trudi da se osmehne
 ludi smeh detinjstva
 zatvoren je u crnu odaju
 Hvata ga strava i panika od logike
 I u toj šumi kao brod na moru
 On se ljulja strepi očajava

Oh ja nisam sujeveran
 ali bih hteo da kucnem u drvo
 da se u njega ne pretvorim
 Kucnuti u drvo
 to je rešenje
 I u svom očajanju
 pretresa sebe kao što policajac pretresa kao da
 pipa drugo biće
 Nema amajlija nema šibica
 nema čačkalica
 Sve je izgubljeniji
 kao jelen košuta na umoru
 i sve više zaboravlja

da je drveće drveće
I da je drveće od drveta

Kucnuti u drvo
kucnuti u drvo
Odjednom iza njega
čitava šuma
u pravom ludom smehu
nedirnuta osunčana
nestaje
Putem
prolazi perlač prozora
na biciklu
sa lestvicama na ramenu
lep kao klovn iz cirkusa Medrano
Lestvice
lestvice od drveta
od drveta u koje treba kucnuti

Čovek
kao brodolomnik više zemlja
kao ožedneli više voda
kao osuđenik više milost
čovek zaustavlja biciklistu
čovek više drvo
biciklist prolazi

Brza i prazna pogrebna kola
sa nasmejanim šoferom
i ne primećujući gaze čoveka.

Već u svetlosnim godinama
i u godinama sumračnim
glupim i mračnim vekovima

Već tada je GP
geološka policija
uzimala otiske paprati
Već tada je bilo gotovo isto
što je bilo lepo bilo je lepo
što je bilo ružno bilo je ružno

Nekada
drveće
nije znalo odakle potiče

Nekada
drveće
bilo je ljudski rod kao mi

Ali stamenije
srećnije
zaljubljenije možda
mudrije
To je sve.

Ludi vetar koji dolazi sa mora
     zavija peva zviždi i smeje se
 Veliki crveni pas
 i on lud
 ližući zidove trči za njim
 Crni vetar požara deportovao je
     nebesko plavetnilo
 Azurna obala je na roštilju
 Golubica miriše na izgorelo
 vatrene jezike Svetog duha

Vetar je crn vatra takođe
     a dva vašarska lupeža
 jači su od cirkuskog artiste Ruđerija

Turisti u luksuznim kolima
 zauzimaju mesta
     da uživaju u neviđenoj predstavi
 Užarene šišarke su
 padajući okrnule
 njihove zadnjice
 To im je smešno zadovoljni su
 Vredelo je doći na tu predstavu
 A povrh svega
     bez ljudskih žrtava
     bar za sada

A usamljena maslina
 očajnički pruža ruke
     prema kalciniranom nebu
 dve ugljenisane ruke
 kao linčovani crnac

U Antibu
 u Bolničkoj ulici
 gde macina trava mirno između kaldrme izbija
 jedan veliki koprivić se izvija
 On je u dvorištu staračkog doma
 Jeste to je koprivić
 kaže starac što sedi na klupi kamenoj
 uz kameni zid
 od zimskoga sunca glas mu zvuči sneno
 Koprivić
 ime drveta ko da guče u glasu istrošenom
 Drvetu je hiljadu godina
 dodaje starac sasvim jednostavno
 mnogo starije ali još toliko mlađe od mene
 hiljadu godina a još se zeleni
 I u njegovom glasu šegrta stogodišnjeg
 ima malo zavisti
 mnogo divljenja
 velike tuge
 i beskrajne svežine.

SADRŽAJ

Drveće

DRVEĆE	
<i>ARBRES</i>	7
NA AVENIJI	
<i>DANS L'AVENUE</i>	11
ZELENA NADA	
<i>L'ESPOIR VERT</i>	29

Peto godišnje doba

POČAST, POČAST	
<i>HOMMAGE-HOMMAGE</i>	39
VESTI IZ PARIZA	
<i>COURRIER DE PARIS</i>	43
HOKLIČINE PUSTOLOVINE	
<i>LES AVENTURES DE TABOURET</i>	50
PODMUKLI UDARAC ili ČINIMO ŠTA MOŽEMO	
<i>LE COUP DE PIED DE L'ÂNE ou LA PART DU FEU</i>	55
ČOVEKOVA PESMA	
<i>LA CHANSON DE L'HOMME</i>	58

SVADBENO PUTOVANJE	
<i>VOYAGE DE NOCES</i>	62
BIRO ZA IZGUBLJENE STVARI (<i>Tužbalica</i>)	
<i>BUREAU DES OBJETS PERDUS</i>	64
RAZOČARANJE	
<i>DÉCEPTION</i>	68
ŠKRIPA ENGROVE OLOVKE	
<i>LE BRUIT DU CRAYON D'INGRES</i>	70
SUNČANJE	
<i>BAIN DE SOLEIL</i>	71
ŽANU GABENU	
<i>À JEAN GABIN</i>	72
NARCIS ili BUNAR	
<i>NARCISSE ou LE PUIITS (Ballet)</i>	74
NARCIS	
<i>NARCISSE</i>	76
AUTOGRAF	
<i>L'AUTOGRAPHE</i>	79
SVAKI SLOBODNI TOČAK	
<i>TOUTE ROUE LIBRE</i>	82
DETE POD SVODOVIMA	
<i>ENFANT SOUS LES ARCADES</i>	85
OSTAVILA SI ME	
<i>TU M'A QUITTÉ</i>	86

ZIMSKI VELODROM	
<i>VÉL' D'HIV</i>	87
KLJUČ	
<i>LA CLEF</i>	88
SUSRET	
<i>RENCONTRE</i>	89
SLOBODNI SVET	
<i>LE MONDE LIBRE</i>	91
PISMO	
<i>LETTRE</i>	92
PISMO SA LUTAJUĆIH OSTRVA	
<i>LETTRE DES ÎLES BALADAR</i>	98
POSLOVICA	
<i>ADAGE</i>	130
PRONAĐENI	
<i>TROUVÉS</i>	131
PREDSTAVA	
<i>FIGURATION</i>	133
ŽURKA MUMIJA	
<i>RENCART DES MOMIES</i>	134
BALADA	
<i>BALLADE</i>	135
AUTOMATSKO PISANJE	
<i>ÉCRITURE AUTOMATIQUE</i>	137

ZEMLJA DVOJNIKA	
<i>LE PAYS DES SOSIES</i>	138
U MOJOJ ULICI	
<i>DANS MA RUE</i>	143
DOKTOR	
<i>LE DOCTEUR</i>	144
SAN	
<i>RÊVE</i>	147
Napomena prevodioca	148
Beleška o piscu	149
Kratka biografija Žaka Prevera	151

Žak Prever
DRVEĆE
PETO GODIŠNJE DOBA

Za izdavača
Dijana Dereta

Korektura
Nevena Živić

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-308-5

Tiraž
800 primeraka

Beograd 2020.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Каталогизacija y publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

821.133.1-1

ПРЕВЕР, Жак, 1900–1977

Drveće : Peto godišnje doba / Žak Prever ; prevod sa francuskog Radivoje Konstantinović. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2020 (Beograd : Dereta). – 153 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Poezija / [Dereta])

Deo teksta uporedo na franc. jeziku. – Prevodi dela: Arbres. La cinquième saison / Jacques Prévert. – Tiraž 800. – Napomena prevodioca: str. 148. – Beleška o piscu: str. 149–150. – Kratka biografija Žaka Prevera: str. 151–153.

ISBN 978-86-6457-308-5

COBISS.SR-ID 14390537